

ІНТЕРЕС ЯК БАЗОВИЙ ЧИННИК ЖИТТЄЗДІЙСНЕННЯ

Визначення категорії життя як психологічного феномену знаходиться у фокусі науково-прикладного пошуку сучасної психологічної науки. На сьогодні результатом багаторічних та чисельних узагальнень є функціонування низки містких психологічних понять: сенс життя, якість життя, образ життя, життєвий досвід, індивідуальне буття особистості.

Життя людини як соціально-історичний факт та специфічна якість індивідуального буття фіксується в категоріях життєвого шляху особистості (Ш. Бюлер), життєвих стратегій (К. Абульханова-Славська), життєвого проекту (Б. Ломов), життєвих планів (С. Рубінштейн). Життя як усвідомлена реалізація особистісного потенціалу описується в категоріях самореалізації особистості (К. Роджерс, Е. Фромм, А. Маслоу), життєтворчості (Н.Ануфрієва, І. Бех, О. Донченко, Г. Несен, Л. Сохань, Т. Титаренко, В. Шинкарук), життєздійснення (О. Асмолов, В. Петровський, В. Роменець, В. Татенко) та життєдіяльності особистості (Ю. Швалб, 2015).

Розробка проблеми «життя» у феноменологічному підході зв'язує категорію життєздійснення з категорією майбутнього особистості як інтенціонально-динамічного утворення. Психологічне майбутнє детермінує процес становлення і здійснення особистості: людина стає особистістю тільки тоді, коли її життя стає формою і засобом реалізації її власних уявлень про щасливе майбутнє (інтересів, фантазій, мрій, проектів, життєвих смислів і цілей). Особистість здійснюється від власного майбутнього у власне сьогодні, яке тільки потім стає його власним минулим (Ю. Швалб, 2015).

Процес розгортання індивідуального життєвого шляху особистості відбувається під впливом водночас зовнішніх соціально-психологічних чинників та внутрішньоособистісних механізмів та інтенцій. В рамках визначення феномену життєздійснення з урахуванням зовнішніх детермінант виокремлюються категорії життєстійкості особистості (С. Мадді, С.Кобейса, Д. Леонтьєв); психологічного благополуччя (Л.Найдьонова, Г. Ложкін, Е. Носенко); суверенності психологічного простору особистості (О. Паніна); особистісної автономії (І. Бех, Дж. Дуоркін). В несприятливих життєвих обставинах актуалізація життєстійкості обумовлює оптимальну реалізацію індивідом власних психологічних можливостей, так звану «психологічну живучість» та «розширену ефективність». Феномен життєстійкості визначається як сукупний ресурсний стан особистості, як здатність використовувати фізіологічний, психологічний, особистісний, когнітивний потенціал та власний досвід у вирішенні проблем в складних життєвих ситуаціях. Отже, розглядання феномену життєздійснення лише з позиції зовнішньої детермінації при будь яких ускладненнях зводить його до категорії виживання, забезпечення життєздатності та самозбереження.

Інший підхід до категорії життєздійснення як до реалізації внутрішніх інтенцій (самотрансценденція, В. Франкл, 1990), на наш погляд, ілюструє розгортання життєвого шляху особистості за вектором динамічного розвитку та прогресу. Ми вважаємо, що базовою внутрішньою детермінантою, яка забезпечує збереження динаміки поступового життєвого розвитку виступає особистий Інтерес. У зв'язку з цим, ми висуваємо наступні положення: 1) Інтерес надає процесу життєздійснення інтенцію життєреалізації; 2) Інтерес забезпечує реалізацію життя за принципами використання можливостей а ніж врахування обмежень; 3) модель життєреалізації за параметром Інтересу значною мірою відрізняється від інших моделей життєздійснення особистості; 4) Інтерес виводить життя індивіда за рамки минулого та майбутнього; 5) життєвий чи будь який інший проектний хід лежить у сфері Інтересу.

Ці та інші положення лежать в основі наших подальших теоретико-методологічних визначень та емпіричних досліджень.

II Міжнародна науково-практична конференція «КОГНІТИВНІ ТА ЕМОЦІЙНО-ПОВЕДІНКОВІ ФАКТОРИ ПОВНОЦІННОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ЛЮДИНИ: КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНИЙ ПІДХІД» 23–24 жовтня 2015 р.